

УПОВНОВАЖЕНИЙ ІЗ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ

провулок Музейний, 12, м. Київ, Україна, 01001, тел. (044) 293-11-79,
e-mail: info@mova-ombudsman.gov.ua, сайт: <https://mova-ombudsman.gov.ua>

№ _____ від _____ 20__ р.
на № _____ від _____ 20__ р.

Обласні департаменти освіти і науки (за списком)

Пунктами 1 та 2 частини другої статті 49 зазначеного Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі – Закон) передбачено, що завданнями Уповноваженого із захисту державної мови є захист української мови як державної та захист права громадян України на отримання державною мовою інформації та послуг у сферах суспільного життя на всій території України й усунення перешкод та обмежень у користуванні державною мовою.

Правовий статус Уповноваженого із захисту державної мови визначений цим Законом.

До мене як Уповноваженого із захисту державної мови надходять скарги громадян щодо проведення спортивних тренувань, заходів недержавною мовою на території навчальних закладів представниками суб'єктів господарювання, юридичних осіб, громадських об'єднань тощо, які орендують спортивні відповідні майданчики.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону **робочою мовою діяльності** органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, **установ та організацій державної і комунальної форм власності, у тому числі мовою засідань, заходів, зустрічей та мовою робочого спілкування, є державна мова.**

Частиною першою статті 21 Закону та частиною першою статті 7 Закону України «Про освіту», статті 7 Закону України «Про позашкільну освіту» встановлено, що **мовою освітнього та виховного процесу в закладах освіти є державна мова.**

Також згідно з пунктами 13, 14 частини першої статті 9 Закону **володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків зобов'язані** керівники закладів освіти всіх форм власності,

UB
Секретаріат Уповноваженого із захисту державної мови
№3618/3-Вих. від 01.06.2026
КЕП: Івановська О. П. 01.06.2026 15:11
3FAA9288358EC0030400000BD1B3C002995E600

педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови.

Як зазначається у листі Міністерства освіти і науки України від 27.10.2023 № 1/16742-23, **державна мова має використовуватися в рамках освітнього процесу, під час проведення навчальних занять (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин), у спілкуванні вчителів, викладачів, іншого персоналу закладів освіти як зі здобувачами освіти (вихованцями), так і між собою.** Під час організації освітнього процесу незалежно від його форми (урок, лекція, практичне, семінарське заняття, гурткова робота тощо) **необхідно використовувати навчальні матеріали, виготовлені державною мовою** (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин).

Звертаю Вашу увагу, що Конституційний Суд України у рішенні від 14.07.2021 у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі – Рішення) наголосив на тому, що громадянин України не має обов'язку володіти іншою мовою, ніж державна, тому надання йому поза його волею інформації іншою мовою, ніж державна, є порушенням його прав, що є несумісним із Конституцією України. Не відповідає конституційному статусові української мови як єдиної державної застосування режиму двомовності в публічному просторі шляхом змішування української мови з будь-якою іншою, зокрема коли телевізійне мовлення або радіомовлення в звуковій формі здійснюється одночасно двома мовами – українською та іншою, що не тільки становить порушення права громадянина України на отримання інформації державною мовою, а й спричиняє зовнішнє звуження простору вживання української мови, підриває зсередини саму її систему, спотворює її структуру, створює ґрунт для її внутрішнього розкладу, зумовлюючи її занепад.

Зважаючи на те, що заклади позашкільної та загальної середньої освіти часто виступають базою для діяльності гуртків, секцій чи проведення спортивних заходів сторонніми спортивними клубами громадськими організаціями), **окремо наголосую на обов'язковості дотримання мовного законодавства у разі надання приміщень закладів освіти в оренду або користування громадським організаціям (об'єднанням) або іншим юридичним особам.**

З метою усунення перешкод у реалізації прав громадян на отримання послуг державною мовою, прошу дати відповідні доручення керівникам закладів освіти (відділів освіти) при укладанні договорів про надання в користування (оренду)

приміщень та спортивних майданчиків суб'єктам господарювання, юридичним особам, громадським об'єднанням тощо щодо необхідності обов'язково передбачати у тексті таких договорів чітку умову про те, що мовою навчання, виховання, проведення тренувань, озвучення заходів, спілкування з відвідувачами та інших форм комунікацій є виключно державна мова.

Повідомляю, що відповідно до статті 56 Закону Уповноважений із захисту державної мови здійснює державний контроль за застосуванням державної мови у випадку недотримання визначених цим Законом вимог застосування державної мови.

Додатково звертаю увагу на те, що 16 липня 2022 року набрала чинності стаття 188⁵² Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), згідно з якою за порушення вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо застосування державної мови у сфері освіти, науки, культури, сфері інформації для загального ознайомлення, публічних заходів, спорту тощо – тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або попередження, якщо порушення вчинене вперше. Повторне протягом року вчинення порушення з числа зазначених тягне за собою накладення штрафу від п'ятисот до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Враховуючи викладене та з метою запобігання надходження скарг від громадян на адресу Уповноваженого із захисту державної мови, що в подальшому може негативно вплинути на репутацію закладів освіти, прошу вжити вичерпних заходів щодо недопущення використання недержавної мови під час проведення спортивних тренувань та інших заходів на території закладів освіти.

Про результати розгляду листа прошу проінформувати мене у встановлений законодавством термін.

Сподіваюсь на підтримку та подальшу співпрацю.

**Уповноважений із захисту
державної мови**

Олена ІВАНОВСЬКА